

Essay This is me! – Ahmet Kaya

Tijdens wiskundelessen kreeg ik wel vaker mee dat ik soms te moeilijk dacht. Dat beperkte zich niet tot wiskundige vraagstukken. Toen ik op 14-jarige leeftijd de overstap maakte naar de 2e klas van het vwo, maakte ik ook een switch naar een nieuwe school. Het was even zoeken in het mij vreemde gebouw naar het lokaal voor de eerste les wiskunde. Eenmaal iets te laat aangekomen, stapte ik de klas binnen en keek de docent van boven zijn bril mij aan. Met zijn blik volgde een ogenschijnlijk simpele vraag: ‘wie ben je en waar kom je vandaan?’ Simpele vraag? Niet voor mij. Ik antwoordde met ‘ik ben Ahmet Kaya en.... waar ik vandaan kom? Tsjah.. Als u bedoelt waar ik nu vandaan kom, zo ongeveer het hele gebouw; ik kon dit lokaal namelijk niet vinden. Als u bedoelt waar ik woon: Silvolde. Als u naar mijn afkomst vraagt: Koerdisch.. Turks.. mijn ouders komen uit Oost-Turkije, maar ik ben hier geboren. Als u bedoelt wat ik als nieuw gezicht in deze klas zoek; ik ben een nieuwe leerling op deze school.’ De docent bleef even stil en vervolgde zuchtend: ‘ik snap het al: bijdehand. Ga maar zitten.’

Een op het eerste gezicht simpele vraag die ik op veel, in de ogen van mijn docent te veel, manieren heb beantwoord. De veelheid aan antwoorden die ik aan mijn wiskundeleraar gaf laat zien dat, naast dat ik soms te moeilijk denk, wie wij zijn voor een deel afhangt van zaken die buiten ons liggen. Om betekenis te kunnen geven aan je eigen bestaan, heb je niet genoeg aan enkel jezelf. Om een zinvol antwoord te kunnen formuleren over wie jij bent, verwijst je noodgedwongen naar anderen. Je naam komt van je ouders en je afkomst van je voorouders: anderen. Verwijzend naar bronnen uit het verleden probeer je in het heden invulling te geven aan de situatie waar je je in bevindt.

Het is makkelijker om een mok te zijn. Van buiten is te zien wat het is, waar het voor dient en wanneer het laakt te doen waar het voor gemaakt is. Voor ons mensen gaat deze luxe niet op. De realiteit van vandaag maakt dat sommige vanzelfsprekendheden, zoals wie je bent, complexe vraagstukken zijn geworden. Dikwijls gepaard met zoektochten naar 'je ware ik'. Vroeger was het simpel wie je was en waar je bij hoorde. Bij je geboorte was de richting van je leven al voor een aanzienlijk deel bepaald: in welk milieu je zou opgroeien, welke waarden, overtuigingen en geloof je meekreeg, met welk beroep je grootgebracht zou worden tot aan waar je begraven zou worden.

Mijn denkwerk was niet altijd even complex. Soms kon ik het opbrengen om simpel te denken. Wellicht zelfs iets te simpel. Zoals die ene keer dat ik als 'de goede moslim' die ik was een doorstuurmailtje met informatie over de islam – waarvan ik mij nu niet kan herinneren wat erin stond, zo belangrijk was het - doorstuurde naar mijn vriendenlijst. Inclusief enkele docenten van mij. Twee weken later moest ik mij melden bij de afdelingsleider, destijds niet wetend waarom. Achteraf bleek dat twee docenten aan de bel hadden getrokken omdat zij zich zorgen maakten over mij. Wat volgde was een lang gesprek, met centraal gesteld 'mijn' doorstuurmail, gemarkeerd en wel. Tegen het eind van het gesprek had ik de docenten kunnen overtuigen van dat er sprake was van een misverstand, vals alarm.

Het werd anders toen ik te horen kreeg dat alle docenten een brief in hun postvakje hadden ontvangen met de boodschap: 'Er zijn signalen over dat Ahmet Kaya (vwo 5) radicaliseert. Gelieve niet met hem of onderling hierover te praten voordat wij hem hebben gesproken'. Ik werd woedend. De toon was al gezet: 'potentiële radicaal'. En dat terwijl ik pas twee weken na deze brief werd gevraagd naar mijn aandeel in het verhaal. Men had gewacht mij te benaderen omdat ik midden in mijn tentamenweek zat. Zorgzaam, maar in de tussentijd

was het kwaad al geschied. Ik stond erop dat een nieuwe brief geschreven zou worden met rectificatie – dat woord kende ik volgens mij toen nog niet - die ik eerst zou willen lezen voor het uitgestuurd zou worden.

Ik kon er niet bij met mijn verstand, hoe konden ze? Terwijl ik nota bene nog zo'n goede relatie had met de meeste docenten. Getuige enkelen die naar mij toekwamen en zeiden 'ik wist wel dat het niet klopte, dat heb ik gezegd ook'. Pas jaren later besepte ik dat mijn daad-van-goede-wil volgde in een periode na de moord op Theo van Gogh. Een signaal, ieder signaal, was genoeg om aan de alarmbel te trekken. Nu kon ik het plaatsen, maar toen niet.

Een mok is een mok, of je hem nou plaatst in een koffieruimte of op een vliegtuig. In mijn ogen was ik, naast vele anderen dingen, in alle situaties een vreedzame moslim, leerling en had ik het beste met de wereld voor. Maar binnen de setting van mijn school was ik in de ogen van enkele leraren, tenminste voor een aanzienlijke tijd, een radicaliseringsslag aan het maken.

Ik moest dit rechtzetten.

Als iemand niet ergens het mooie in kan zien, dan komt dat omdat diegene daar te ver van af staat, er te kort naar kijkt of niet de juiste bril op heeft. Met de nodige moeite begin je de werkelijkheid te zien zoals deze is, en niet zoals je deze aannam tot dan toe. Een stem die je afspeelt in je hoofd bij het beeld dat je hebt bij een ander, wordt dé stem van diegene nadat je hem of haar hebt gesproken.

Ik koos ervoor mijn woede en afkeer voor deze situatie om te zetten in een poging tot nabijheid. 'Want', zo beredeneerde ik, 'de profeet zou het liefst nu willen dat ik mij van mijn beste kant laat zien'. Daartoe besloot ik juist de

dialogoog aan te gaan, met als gevolg uitvoerige en interessante gesprekken met mijn leraren. Zowel bij mijzelf als bij sommige leraren merkte ik een positieve ontwikkeling. Beiderzijds konden wij elkaars opvattingen beter plaatsen en begonnen we na te denken over hoe wij anderen met deze inzichten vooruit konden helpen. In de interactie met een ander, gaf ik betekenis aan mijn eigen bestaan.

Dat was toen. Veel is veranderd, maar veel ook niet. De afgelopen decennia hebben grote veranderingen plaatsgevonden in ons land. Deze vernieuwde situatie brengt als een steen die in een vijver wordt geworpen rimpelingen tot stand. Opnieuw wordt er de behoefte gevoeld om tot de evenwichtsstand te komen. De heftige discussie waarin besproken wordt wie wij zijn en waar wij voor staan, wordt niet altijd als prettig ervaren. Hoofdzakelijk vanwege hoe hard dat debat eraan toegaat, maar dit proces is broodnodig. Een geboorte wordt voorafgegaan door heftige weeën, maar het resultaat is nieuw leven.

Mensen die hier zijn geboren en getogen, die Nederland ook als hun land beschouwen - ook al wordt dit niet altijd geaccepteerd – voelen zich niet erkend in hoe zij zijn en dat zij mogen zijn zoals zij zijn. Niet erkend worden door andere mensen die tot de categorie ‘Nederlander’ behoren waartoe jij jezelf rekent brengt een paradox teweeg. Een aanzienlijke groep autochtone Nederlanders deelt het gevoel dat zij niet mogen zijn zoals zij zijn en zich aan een veranderende norm moeten aanpassen. Hoewel beide groepen mensen fysiek hier zijn geboren, staan zij voor mij symbool voor de weeën van de geboorte van een gezamenlijk verhaal. Eentje waarin elkaars eigenwaarde geaccepteerd wordt.

Het is makkelijk om de oorzaak van problemen op de wereld in het handelen van een ander te zoeken. Genoeg mensen die dat vandaag de dag volop doen.

Soefi-mysticus Rumi zei heel mooi: *“Gisteren was ik slim, toen wilde ik de wereld verbeteren. Vandaag ben ik wijs, dus verander ik mijzelf.”* Na een opleiding Psychologie koos ik ervoor om bij een dialooginstelling genaamd Platform INS te gaan werken. Sinds jaar en dag zet ik mij nu dagelijks in voor de kunst van het samenleven. Als er één ding is die ik met de vele dialogen die ik ben aangegaan met mensen met andere overtuigingen, dan is dat als wij voldoende ons best doen om elkaars verhaal aan te horen zoals deze door de persoon zelf wordt verteld, wij uiteindelijk wel tot het gezamenlijke verhaal gaan komen waarin eenieders eigenwaarde geaccepteerd wordt. Tot die dag is dit wie ik ben: iemand die zich hiervoor blijft inzetten.